

ปกิณกะชวนคิด

วิชารัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย: การก่อเกิด การขยายตัว และข้อคิดเกี่ยวกับอนาคต

ศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ

บทความนี้มุ่งที่จะกระตุ้นเตือนความคิดของผู้ที่สนใจในวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ที่จะช่วยกันพัฒนาเสริมแต่งหรือให้ความรู้เพิ่ม เพื่อ
ประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชานี้ในประเทศไทยให้ได้รับ
ผลในด้านบวกให้มากที่สุด

ในรอบประมาณ 50 ปีมานี้ วิชารัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย
ไทยได้มีการเติบโตขยายตัวอย่างมากมาย จนปัจจุบันถึงกับมีผู้คนจำนวน
หนึ่งกล่าวว่า “ยุคนี้ใคร ๆ ก็เรียนรัฐประศาสนศาสตร์” กัน

การก่อเกิด

การทบทวนเส้นทางการก่อเกิดและเติบโตของวิชารัฐประศาสน-
ศาสตร์ในประเทศไทย ขอเอาประสบการณ์ของผู้เขียนเป็นหลัก โดยจะขอ
เริ่มต้นที่ปี พ.ศ.2498 เมื่อมีการประกาศจัดตั้งคณะรัฐประศาสนศาสตร์
ขึ้นมาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยการสนับสนุนของรัฐบาล
สหรัฐอเมริกาผ่านมหาวิทยาลัยอินเดียน่า

ที่ว่าป็นจุดเริ่มต้นของวิชานี้ในประเทศไทย ก็เพราะเป็นวิชาการ
บริหารราชการแผ่นดินแบบอเมริกา (American Paradigm of Modern
Public Administration) ที่ไม่เคยมีมาก่อน ในระบอบราชการไทยเป็นวิชา

ว่าด้วยเทคนิควิธีการบริหารงานภาครัฐ ที่ยึดจุดมุ่งหมายของหน่วยงานเป็นหลัก โดยมีคำถามว่า “เราจะบริหารหน่วยงานของเราไปสู่ความสำเร็จที่กำหนดไว้เป็นวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไร?”

คำตอบก็คือ จะต้องรู้จักเทคนิควิธีปฏิบัติงานในส่วนต่าง ๆ ของระบบบริหาร (Administrative System) ซึ่งประกอบด้วย การจัดองค์กร การแบ่งงาน และการจัดหาบุคลากรที่เหมาะสมเข้าประจำที่ การดูแลบุคลากรให้มีความสุขในการทำราชการที่ถือเป็นอาชีพได้ การจัดทำค่างบประมาณมาดำเนินการ และเมื่อได้มาแล้วต้องรู้จักใช้เงินอย่างคุ้มค่า และรัดกุม การจัดวางระบบการทำงาน อันประกอบด้วย การสร้างสถานที่ทำงาน การกำหนดกระบวนการทำงาน และแบบฟอร์มที่จะต้องใช้งาน เป็นต้น นี่คือการสำคัญที่เน้นการปฏิบัติเป็นหลัก

ภายใต้ความช่วยเหลือสนับสนุนของรัฐบาลอเมริกัน ยุทธศาสตร์ในการใช้คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เพื่อเป็นเครื่องมือ (Means to an end) ที่จะแปลง (Transform) ระบบราชการไทย จากเดิมซึ่งยึดกฎหมายเป็นหลัก (Law-based Administration) มาเป็นการนำเอาเทคนิคในการจัดการแบบประเทศอุตสาหกรรมมาประยุกต์ใช้ที่สำคัญมีอยู่ 2 ด้าน คือ

ยุทธศาสตร์ ด้านที่ 1 ได้แก่ การผลิตนักบริหารระดับต้น (First Line Management) เข้าไปแทรกซึมในหน่วยราชการ นั่นคือ การเปิดสอนในระดับปริญญาโท (ไม่มีปริญญาตรี เพราะจะเป็นพันธกิจที่กว้างเกินที่จะก่อให้เกิด Impact ได้ในระยะสั้น ๆ) เพื่อจะได้ผู้สำเร็จการศึกษาในส่วนนี้ไปดำรงตำแหน่งหัวหน้างาน

คณะรัฐประศาสนศาสตร์จึงเป็นบัณฑิตวิทยาลัยที่มุ่งผลิตนักบริหารงานในระดับต้น เพื่อไปทดแทนคนรุ่นเก่าที่จะเลื่อนขึ้นไปหรือเกษียณราชการไปทีละเล็กละน้อย เป็นการศึกษาวิธีบริหารงานที่เข้มข้น เพราะการเปิดการสอนวิชารัฐประศาสนศาสตร์ครั้งนั้นมิได้ทำอย่างผิวเผิน แต่มหาวิทยาลัยอินเดียน่าที่เป็นที่ปรึกษาด้านวิชาการให้แก่รัฐบาลอเมริกันได้วางแผนอย่างรัดกุมดังนี้

1. จัดอาจารย์อเมริกันที่สอนวิชารัฐประศาสนศาสตร์ในสหรัฐอเมริกาเข้ามาสอนในระยะแรกในทุกวิชา อาจารย์สอนเป็นภาษาอังกฤษและมีวิธีการถ่ายทอดวิชาความรู้แบบเดียวกับในมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะมีการศึกษาค้นคว้าและทำ Term Paper ทุกวิชา โดยนักศึกษาทุกคนจะมีแต่ตำราภาษาอังกฤษให้อ่าน และเรียบเรียงรายงานเสนอในชั้นทุกวิชา

2. อาจารย์ที่เข้ามาสอนรุ่นแรกแต่งตำราตามไปด้วย ไม่ว่าจะเป็น Professor Joseph Kingsbury หรือ Professor William J. Siffin ก็ดี ที่แต่งตำราโดยเฉพาะไว้ให้นักศึกษาไทยอ่านหลายเล่ม

3. มหาวิทยาลัยอินเดียน่า วางแผนให้คณะรัฐประศาสนศาสตร์มีห้องสมุดที่ทันสมัยแบบในมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา เป็นผู้จัดซื้อ หรือจัดหาตำรับตำราและงานวิจัย ส่งมาให้ห้องสมุดของคณะแทบจะเรียกว่าเต็มอัตราศึกทีเดียว

4. ในขณะเดียวกัน จัดให้มีทุนเพื่อส่งคนไทยไปศึกษาวิชา Public Administration ที่มหาวิทยาลัยอินเดียน่าในระดับปริญญาเอก และปริญญาโทมากกว่า 20 คน เพื่อกลับมาเป็นอาจารย์รับช่วงงานจากอาจารย์ชาวอเมริกัน หลายท่านกลับมาแล้วไม่เพียงแต่จะรับช่วงสอนต่อ

จากอาจารย์ชาวอเมริกันเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้แก่รัฐบาล และหน่วยงานราชการหลายกระทรวงอีกด้วย

ยุทธศาสตร์ ด้านที่ 2 ก็คือ การจัดให้มีฝ่ายฝึกอบรมข้าราชการ ที่เรียกว่า “In-Service Training Center” เพื่อนำข้าราชการไทยที่ปฏิบัติหน้าที่ในระบบราชการไทยอยู่แล้ว มาเสริมความรู้ในวิชารัฐประศาสนศาสตร์สมัยใหม่ บุคคลเหล่านี้ ได้แก่ หัวหน้างานหรือนักบริหารงานระดับกลาง ตำแหน่งผู้อำนวยการกองและรองอธิบดี ที่เรียกว่า Middle Management หากข้าราชการไทยที่ปฏิบัติหน้าที่ในระบบราชการไทยอยู่แล้ว มาเสริมความรู้ในวิชารัฐประศาสนศาสตร์สมัยใหม่เข้าไป ก็จะตอบรับกับนักบริหารระดับต้นที่จบจากคณะรัฐประศาสนศาสตร์ตามที่กล่าวมาพอดี

เหลืออีกกลุ่มหนึ่ง คือ นักบริหารระดับสูง (Top Management) ที่เป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ผู้ไม่สมควรมานั่งให้ผู้อื่นอบรมสั่งสอน ทางคณะรัฐประศาสนศาสตร์ก็มีหลักสูตรสำหรับข้าราชการกลุ่มนี้เรียกว่า Executive Development Seminar สำหรับข้าราชการระดับรอง ปลัดกระทรวง อธิบดี ผู้บัญชาการตำรวจ ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ตรวจราชการกระทรวง เป็นต้น

ที่พรรณนามานี้ เป็นอันว่าครบวงจรที่จะแปลงระบบบริหารราชการไทยจากเดิมไปสู่จุดใหม่ ซึ่งคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้ทำหน้าที่นี้ได้ปฏิบัติภารกิจนี้จนหมดอายุขัยของตน

การขยายตัว

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่กล่าวมามีได้ตาย แต่พอถึงปี พ.ศ. 2509 ก็ได้แปลงร่างเป็นสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) เพิ่มภารกิจในการให้ความรู้ ให้แก่ข้าราชการรุ่นใหม่ในด้านการพัฒนาประเทศอีกมิติหนึ่ง จึงมีการปรับโครงสร้างใหม่เป็น 4 คณะ 3 สำนัก คือ

1. คณะรัฐประศาสนศาสตร์
2. คณะบริหารธุรกิจ
3. คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ
4. คณะสถิติประยุกต์
5. สำนักวิจัย
6. สำนักฝึกอบรม และ
7. สำนักบรรณาธิการพัฒนา

งานเดิมได้รับการสานต่อโดยมีงานของคณะตั้งใหม่เข้ามาเสริมไม่กี่ปีให้หลังวิชารัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทยก็บูมกันอีกยกใหญ่ ทั้งนี้ ผมคิดว่ามีแรงผลักดัน (Engine of Growth) อย่างน้อย 10 แรง

แรงผลักดัน (Engine of Growth) **ตัวที่ 1** ได้แก่ แรงดึงดูดที่เกิดจากการเปิดตัวภาค 2 ของคณะรัฐประศาสนศาสตร์ นิด้า ที่มีการปรับปรุงและขยายงานเดิม โดยให้ครอบคลุมวิชาการบริหารราชการเพื่อการพัฒนาประเทศ นิด้าได้ผลิตมหาบัณฑิตรุ่นแรกที่มีคุณภาพสูงไปดำรงตำแหน่งสำคัญของทางราชการ พร้อมกันนั้นก็ยังคงดูดคนเก่งเข้ามาสมัครเรียนในคณะต่าง ๆ อย่างมากมายและต่อเนื่อง

แรงผลักดัน (Engine of Growth) **ตัวที่ 2** คือ การปรับตัวของ 3 มหาวิทยาลัยหลักที่เก่าแก่ของรัฐ 3 แห่ง ที่เกิดขึ้นไล่เลี่ยกัน คือ

(1) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปรับโครงสร้างจากเดิมที่ยึดปริญญาธรรมศาสตร์บัณฑิตเป็นหลัก เป็น 4 คณะ คือ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี คณะนิติศาสตร์ และคณะรัฐศาสตร์ (ต่อมามีคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ตามมาอีกคณะหนึ่ง) ในคณะรัฐศาสตร์ มีการแบ่งแผนกวิชาเป็นสาขาการปกครองกับสาขาการทูต สำหรับสาขาแรกผลิตบัณฑิตไปเป็นข้าราชการทั่ว ๆ ไป ส่วนสาขาหลังผลิตบัณฑิตไปทำงานด้านการต่างประเทศ ซึ่งแม้แรก ๆ จะไม่คล้ายกับคณะรัฐประศาสนศาสตร์เลยทีเดียว แต่ภายหลังก็มีหลายวิชาที่ว่าด้วย Modern Public Administration ด้วย

(2) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเก่าแก่ที่เริ่มจากโรงเรียนข้าราชการพลเรือนก็แตกแขนงเป็นแผนกวิชาว่าด้วยการปกครอง การคลัง นิติศาสตร์ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งต่อมาในแผนกรัฐศาสตร์ก็แบ่งย่อยเป็นสาขารัฐประศาสนศาสตร์ด้วย

(3) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แรกตั้งมีลักษณะเป็นมหาวิทยาลัยที่เชี่ยวชาญเฉพาะภาคเกษตรก็ปรับตัวเองให้เป็นมหาวิทยาลัยรอบด้าน ซึ่งในคณะสังคมศาสตร์ที่ตั้งขึ้นใหม่นั้นไม่นานก็มีการเปิดสอนวิชาสาขารัฐประศาสนศาสตร์ขึ้นมาอีกสาขาหนึ่งด้วย

แรงผลักดัน (Engine of Growth) **ตัวที่ 3** คือ การเกิดขึ้นของ มหาวิทยาลัยตลาดวิชา หรือมหาวิทยาลัยเปิดที่สำคัญ 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในหลากหลายสาขาวิชาของ 2 มหาวิทยาลัยนี้ ในไม่ช้าก็เกิดมีสาขา

รัฐประศาสนศาสตร์ขึ้นในระดับปริญญาตรี ต่อมาก็มีหลักสูตรพิเศษสำหรับปริญญาโทและปริญญาเอกด้วย บทบาทของมหาวิทยาลัยเปิดนับว่ามีส่วนสำคัญที่ทำให้วิชานี้จะสามารถแทรกซึมไปถึงผู้ที่สนใจในวิชานี้ ทั้งที่ทำงานและอาศัยอยู่ทั่วประเทศและถึงตัวผู้ที่ประสงค์เป็นข้าราชการได้ทุกคน ทุกสาขางาน

แรงผลักดัน (Engine of Growth) **ตัวที่ 4** คือ การเกิดขึ้นของมหาวิทยาลัยของรัฐในส่วนภูมิภาค 4 แห่ง คือ (1) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (3) มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ (4) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ไม่ช้าก็เร็ว ทั้ง 4 มหาวิทยาลัยนี้ก็เปิดการเรียนในสาขารัฐประศาสนศาสตร์ หรือการจัดการภาครัฐ ให้แก่ผู้ที่สนใจในระดับปริญญาตรี และในปัจจุบันตัวที่ 4 นี้อาจารย์รวมโรงเรียนนายร้อยตำรวจที่เริ่มมีการจัดสอนวิชารัฐประศาสนศาสตร์ไว้ในหลักสูตรด้วย

แรงผลักดัน (Engine of Growth) **ตัวที่ 5** คือ การปรับฐานะของวิทยาลัยการศึกษาเดิมขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบที่เปิดการเรียนการสอนรอบด้าน รวม 4 แห่ง คือ (1) วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (2) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพิชญ์โลก (3) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางแสน (4) วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา ซึ่งต่อมามหาวิทยาลัยกลุ่มนี้ก็เปลี่ยนชื่ออีกครั้งหนึ่งเป็น (1) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (2) มหาวิทยาลัยนเรศวร (3) มหาวิทยาลัยบูรพา และ (4) มหาวิทยาลัยทักษิณ ในกลุ่มนี้ในเวลาต่อมาไล่เลี่ยกันก็สนใจที่จะเปิดสอนวิชารัฐประศาสนศาสตร์ขึ้นมาด้วย ปัจจุบันก็มีแทบทุกแห่งแล้ว

แรงผลักดัน (Engine of Growth) **ตัวที่ 6** คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งเดิมเป็นวิทยาลัยครูของกรมฝึกหัดครูก็ขยายขอบเขตงาน มีการปรับชื่อปรับสังกัดและปรับรูปแบบเป็นมหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนรอบด้านเหมือนกัน มหาวิทยาลัยกลุ่มนี้ ปัจจุบันมีถึง 39 แห่ง อย่างไรก็ตามขณะนั้นได้มีการเปิดการสอนวิชารัฐประศาสนศาสตร์เหมือนกัน บางแห่งเปิดในระดับปริญญาตรี บางแห่งจัดเป็นโครงการพิเศษเปิดสอนในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกเลยทีเดียว

แรงผลักดัน (Engine of Growth) **ตัวที่ 7** คือ การเกิดขึ้นของมหาวิทยาลัยเอกชนซึ่งมีหลายแห่งสนใจเปิดสอนในแขนงวิชารัฐประศาสนศาสตร์ขึ้นมาเป็นพิเศษ อาทิ มหาวิทยาลัยเกริก มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยสยาม มหาวิทยาลัยกรุงเทพ-ธนบุรี มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา และมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ซึ่งส่วนใหญ่หนักไปในการเปิดเป็นภาคพิเศษในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก

แรงผลักดัน (Engine of Growth) **ตัวที่ 8** ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเดิมสอนในวิชาพุทธศาสนา ต่อมาได้ขยายขอบเขตวิชา เข้ามาในวิชาสังคมศาสตร์และรัฐศาสตร์ และท้ายสุดก็ได้เปิดการเรียนการสอนในวิชารัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งปัจจุบันมีผู้จบในระดับดุษฎีบัณฑิตไปแล้วด้วย

แรงผลักดัน (Engine of Growth) **ตัวที่ 9** คือ การทำหน้าที่ในการพัฒนาบุคลากรของหน่วยราชการเอง แต่เดิมก่อนหน้าการเกิดขึ้นมาของคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หน่วยราชการ

ไทยแทบจะไม่ได้ทำหน้าที่ในการฝึกอบรมหรือเพิ่มความรู้ให้แก่ข้าราชการที่เข้ามาทำงานให้รัฐ หรือที่เรียกว่า “In Service Training” เมื่อมีการตั้งคณะรัฐประศาสนศาสตร์ขึ้นมา คณะที่ปรึกษาของมหาวิทยาลัยอินเดียน่า จึงได้จัดให้มีฝ่ายฝึกอบรมข้าราชการขึ้นเป็นหน่วยงานหนึ่ง ทำหน้าที่ฝึกอบรมวิชารัฐประศาสนศาสตร์ฉบับใหม่ให้แก่ทุกหน่วยงานราชการ ดังได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น โดยคาดหวังว่า เมื่อเวลาผ่านไปประยะหนึ่งแล้วสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) และแต่ละกระทรวง ทบวง กรม จะเป็นผู้ดำเนินการด้วยตัวเอง

ทุกอย่างก็เป็นไปตามแผน วิชาความรู้ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ได้ขยายตัวอย่างกว้างขวางในข้าราชการฝ่ายปฏิบัติการ ก.พ. ได้ดำเนินการเปิดหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ข้าราชการ รวมทั้งรัฐวิสาหกิจอย่างต่อเนื่องมาไม่น้อยกว่า 50 กว่าปี สำหรับแต่ละกระทรวงก็มีฝ่ายฝึกอบรม เพื่อทำหน้าที่เพิ่มความรู้ให้แก่ข้าราชการในสังกัดของตน กระทรวงสำคัญที่ควรเอ่ยถึงเป็นอย่างยิ่งก็คือกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีกำลังคนในสังกัดมากมาย และกระทรวงกลาโหม ซึ่งมีข้าราชการสังกัดฝ่ายทหารที่เน้นหนักไปในด้านการบริหารงานป้องกันประเทศ

ความหิวโหวนในวงการฝึกอบรมข้าราชการ ซึ่งถือว่าเป็นวิชาเกี่ยวกับ “การบริหารคน” ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา ที่กระตุ้นให้เกิดความสนใจอย่างกว้างขวางในยุคที่ผ่านมาในรอบ 10-20 ปีนี้ก็คือ

การที่หลักสูตร วปอ. หรือวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรที่กระทรวงกลาโหมรับผิดชอบ ได้เปิดโอกาสให้รับนักธุรกิจจากภาคเอกชน เข้ามาร่วมเรียน การเข้ามาร่วมเรียน ร่วมเดินทางและร่วมทำกิจกรรมของผู้นำ 2 ชั่วโมง คืออำนาจรัฐกับอำนาจธุรกิจ ทำให้ไปถึงที่สุดความ

ปรารถนา สำหรับผู้ที่ต้องการประสบความสำเร็จในอนาคตอย่างมหาศาล
ดังนั้นไม่ช้าไม่นาน กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ องค์กรอิสระอื่น ๆ
ต่างก็สนใจ เปิดหลักสูตร “นักบริหารระดับสูง เฉพาะด้าน” เป็นการใหญ่
ผลตอบแทนสำคัญที่ผู้เข้ารับการอบรมที่เห็นได้ทันตา ก็คือ การได้รับ
ตำแหน่งอย่างค่อนข้างสดใส นานไปก็ถูกขนานนามว่า “การฝึกอบรมแบบ
สร้างเครือข่าย” ฝ่ายการเมือง ฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้าน ฝ่ายข้าราชการ ฝ่าย
ทหาร และฝ่ายธุรกิจ เมื่อเป็นเพื่อนกันจะพูดจาเรื่องอะไร ๆ ก็ง่าย

แรงผลักดัน (Engine of Growth) **ตัวที่ 10** ได้แก่ การเกิดขึ้น
ของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) และสถาบันพระปกเกล้า
ที่เป็นผลจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 นับว่ามีผลในการสร้างความตื่นตัว
ให้กับวงการรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นอย่างมาก โดย กพร. เป็นสถาบัน
หลักทำหน้าที่ในการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์มา
ใช้ในการปรับปรุงระบบราชการของไทย ทำให้วิชาความรู้ในเชิงปฏิบัติได้
จริงและควรนำไปใช้ในการพัฒนาระบบราชการให้เป็นประโยชน์ แก่
วงการศึกษาวิชานี้ ในมหาวิทยาลัยเป็นอย่างยิ่ง

สถาบันพระปกเกล้า มีหน้าที่สร้างความเข้มแข็ง ให้ฝ่ายการเมือง
ทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น หลักสูตร มักจะเปิดกว้างให้แก่ผู้ที่สนใจ
ในวิชาการเมืองหรือการปกครองประเทศเข้ามาศึกษาร่วมกัน จึงนับได้ว่า
มีส่วนช่วยขยายความรู้และจำนวนบุคลากร ผู้จะมีความรู้ในด้านนี้อยู่ไม่
น้อยทีเดียว

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ จึงถือได้ว่าเป็นยุคของความรุ่งเรืองของวิชา
นี้ อย่างสำคัญในประเทศไทย

ข้อคิดเกี่ยวกับอนาคต

ผู้เขียนขอเสนอประเด็นที่ผู้สนใจในวิชารัฐประศาสนศาสตร์จะได้ช่วยกันพิจารณาและช่วยกันทำสัก 3 เรื่อง คือ (1) ด้านมหาวิทยาลัยที่เปิดหลักสูตร (2) ด้านการปรับปรุงคุณภาพของบุคลากรทั้งของอาจารย์และนักศึกษา และ (3) ด้านการกำหนดหลักสูตรและการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

(1) ด้านมหาวิทยาลัยที่สนใจเปิดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งที่เป็นมาหรือเป็นอยู่ในปัจจุบันจะมีทั้งกลุ่มจริงจัง และกลุ่มฉวยโอกาส กลุ่มแรกไม่มีปัญหาเพราะต่างมุ่งทำดี ที่เป็นประโยชน์แก่วิชาการนี้ขอให้เป็นหลักต่อไป แต่กลุ่มฉวยโอกาส ควรเป็นเป้าหมายที่ควรให้หมดไป การที่นักธุรกิจและภาคเอกชนจะลงทุน เพื่อส่งเสริมการศึกษาให้บุคลากรและเยาวชนของชาติมีความรู้ความสามารถเป็นสิ่งที่น่าสรรเสริญและสมควรได้ผลตอบแทนที่สมแก่ความสามารถเขา และเรามากจะหวังในความคิดริเริ่ม นวัตกรรมที่จะนำมาสู่วงการรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นสิ่งที่กลุ่มนี้ก็เช่นกัน ขอให้มีการแข่งขันเพื่อให้วิชาความรู้ในด้านนี้ในประเทศไทย ได้พัฒนา ออกงามไปสู่ระดับมาตรฐานที่สูงขึ้น และนำเอาแนวคิดในด้าน Corporate Social Responsibility (CSR) มาใช้อย่างภาคภูมิใจ

(2) ด้านบุคลากรและนักศึกษา ปัจจุบันน่าจะกล่าวได้อย่างเต็มปากว่ายังไม่น่าพอใจและควรเป็นเป้าประสงค์ที่พวกเราควรพึงเล็งอย่าง ยิ่งในปัจจุบัน ทำอย่างไรที่จะช่วยกันยกระดับคุณภาพขององค์ประกอบ สำคัญในการศึกษาในส่วนนี้ให้สูงขึ้น แต่ก่อนในระดับอาจารย์เราให้ความสำคัญในการส่งคนไปศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงใน ต่างประเทศ (ต่าง ๆ) ที่มีมาตรฐานสูงกันมาก แต่ภายหลังดูเหมือนจะ ค่อนข้างขาดแคลน ผมเองคิดว่าสำคัญมากเพราะวิสัยทัศน์ ความรู้

ความอดทน และการสอนให้ค้นคว้าและวิเคราะห์ ในระดับต่างประเทศจะ สูงกว่าประเทศไทยมาก ๆ

สำหรับนักศึกษาไทยที่สนใจเข้าศึกษาในวิชานี้ ตัวผู้เขียนเอง ประสบการณ์น้อยในด้านที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี แต่สำหรับระดับปริญญาโทและปริญญาเอกแล้ว ผมคิดว่านักศึกษาที่เป็น Input หรือปัจจัยนำเข้า ที่เข้ามาสู่ 2 ระดับนี้มีคุณภาพที่น่าผิดหวังและน่า เป็นห่วง และดูเหมือนว่าเพื่อนบ้านของเราบางส่วนจะแข่งหน้าเราไปแล้ว นักศึกษาควรจะมีพื้นฐาน ความมุ่งมั่นตั้งใจเอาความรู้และมีความ รับผิดชอบมากกว่านี้ ต้องรู้จักค้นคว้าหาความรู้ที่ถูกต้อง การใช้ถ้อยคำ เรียบเรียง ความเอาใจใส่ในหลักเกณฑ์ที่กำหนดมาตรฐานไว้และ จรรยาบรรณ

(3) ด้านการกำหนดหลักสูตรและการค้นคว้าวิจัย วิชา รัฐประศาสนศาสตร์จะมีคุณค่าแก่ประเทศและราชการอย่างน้อยเพียงไร ก็ขึ้นอยู่กับความรู้ที่มหาวิทยาลัยจะถ่ายทอดให้ เนื้อหาของวิชาจะต้อง ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ สามารถนำไปใช้อย่างได้ผล ไม่ใช่ให้ความรู้ที่ ไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับปัญหาและสภาพของประเทศเรา แบบต้องเรียนไปให้ ครบตามเกณฑ์

ที่เป็นอยู่ มีเนื้อหาที่ผู้ถ่ายทอดนำเอามาจากต่างประเทศ โดยที่ ตัวเองไม่เคยปฏิบัติอยู่ในองค์กรราชการไหนเลย และเสนอแนะให้ นักศึกษา ที่ไม่สามารถจะนำไปใช้ให้เกิดผลและมีประสิทธิภาพได้

การที่มหาวิทยาลัยจะประสาทความรู้ให้แก่นักศึกษา จึงจำเป็นที่ จะต้องมีความรู้ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของไทย

วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง
ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (2559)

ที่แตกต่างจากต่างประเทศในด้านความพร้อมรับวัฒนธรรม การเมือง
การธุรกิจ ฯลฯ

ในเรื่องนี้จำเป็นที่จะต้องเพิ่มสมรรถภาพในการวิจัยให้แก่
อาจารย์และนักศึกษาอีกมาก เพื่อให้ได้งานวิจัยที่สามารถประยุกต์ใช้ได้
งานวิจัยที่เกิดจากวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ที่มีคุณค่าหาแทบไม่เจอ
และอาจารย์เองที่มีความสามารถในการช่วยบุกเบิกพรมแดนของความรู้ก็
ยังมีน้อยมาก ๆ

สิ่งที่ผู้เขียนกล่าวมานี้ คือสิ่งที่ตนเองเป็นห่วง และหวังว่า
บทความนี้จะช่วยจุดประกายให้พวกเราช่วยกันคิด และช่วยกันพัฒนา
วิชารัฐประศาสนศาสตร์ไทยให้มีคุณภาพสูงให้ได้
